

Recensent: Merthe van der Bruggen

Petra van Elst: 'De laatste strohalm' De liefdevolle blik van een verpleegkundige. Uitgeverij Het Boekenschap, Zelhem 2011. ISBN: 9789490085179. (Ziekte Algemeen/AG) Zie ook: www.hetboekenschap.nl

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Toegankelijk boekje over 'de warme kant van de verpleegkundige thuiszorg'. Van Elst schets door middel van anekdotes hoe persoonlijk contact met cliënten haar motiveert om haar zware werk te blijven doen. Situaties met een lach en een traan, herkenbaar voor collega's en bemoedigend voor mensen die al dan niet gedwongen te maken krijgen met zorg aan huis. De titel slaat op de hoop van een liefdevolle echtgenoot, dat hij zijn vrouw weer bij hen thuis mag verzorgen. Boek van 96 pagina's.

Over de schrijfster:

Petra van Elst (1969) heeft drie kinderen. Ze volgde een opleiding tot verpleegkundige in het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen. Ze werkte 15 jaar op de afdeling Neurochirurgie van het Academisch Radboud Ziekenhuis in Nijmegen en zag de zorg steeds doelgerichter, efficiënter en drukker worden. Een aantal keer overwoog ze een ander beroep te kiezen, maar ze besloot toch te blijven. In 2010 maakte ze de overstap naar de thuiszorg. Van haar verschenen eerder: *Anekdotes.doc* (2008) en *Slapende Hernia's* (2010). Zie ook www.petravanelst.nl

Korte Beschrijving:

Een boekje met mooie verhalen over het wel en wee in de thuiszorg. Petra sluit haar loopbaan in het Radboud Ziekenhuis af en start in de thuiszorg. Ze beschrijft diverse cliënten, met wie ze bijzondere momenten beleeft. Het echtpaar Frielink komt meermaals terug in het boekje. Petra coördineert de zorg voor mevrouw, die ondanks de toewijding van haar man steeds meer ondersteuning nodig heeft. Petra jongleert met de geringe mogelijkheden om aan haar zorgvraag tegemoet te komen. Helaas moet mevrouw al snel worden opgenomen. Meneer kan de hoop op haar terugkeer niet loslaten en grijpt elk moment aan om bij haar te zijn. Petra bewondert zijn onvoorwaardelijke liefde voor zijn vrouw. Mevrouw Frielink komt echter niet meer thuis. Meneer heeft geen zorgindicatie en dus neemt Petra afscheid. Toch voelt ze – voor het eerst in haar carrière – de wens om contact te blijven houden. Uit professionele overwegingen besluit ze aanvankelijk dit niet te doen. Maar op een nacht droomt ze erover dat ze nogmaals afscheid neemt. Dan hoort ze dat mevrouw Frielink is overleden, juist op de dag vóór de droom. Dat ervaart ze als een teken dat dit contact anders is. Petra wordt uitgenodigd voor de uitvaart en accepteert – iets wat ze nooit eerder gedaan heeft. Meneer Frielink en zijn vrouw zijn voor haar een voorbeeld van hoe de liefde moet zijn als je samen oud bent. Ze laat zich door hen inspireren voor haar eigen zoektocht naar de ware liefde. De auteur sluit het boek af

met een verantwoording, waarin ze de veranderingen in de zorg in de afgelopen 25 jaar in vogelvlucht doorneemt.

Wat viel op:

Van Elst maakt heel zorgvuldig de afweging tussen klantvriendelijkheid en efficiëntie, tussen afstand en nabijheid. Haar verhalen zouden als casussen kunnen dienen voor verplegend personeel in opleiding: Hoe zou jij dit aanpakken?

De tijdsplanning in de zorg is nauwelijks realistisch: moet een cliënt bijvoorbeeld naar het toilet geholpen worden tussen het zwachtelen van haar heen door, dan is daar officieel geen tijd voor. Wil een verpleegkundige klantvriendelijk zijn, dan moet ze daarvoor privétijd inleveren. Zo wordt het werk wel erg zwaar. Te zwaar voor velen. Wil de maatschappij echt dat een verpleegkundige de patiënt tijdens een behandeling in haar broek laat plassen?

Van Elst merkt dat ze haar eigen waarden en normen niet zomaar op een cliënt kan toepassen. Zo wil ze een ‘verwaarloosde’ vrouw eens verwennen door haar baard af te scheren. Maar dan blijkt dat mevrouw haar hele werkzame leven al een baard heeft gehad: deze hoor bij haar! Petra ziet de humor van de situatie in en respecteert mevrouw in haar eigenheid.

Soms moet de auteur aparte capriolen uithalen. Het werk is ook niet altijd even dankbaar. Op een dag krijgt ze een spoedoproep. Ze wil het huis binnengaan, maar stapels vuilnis blokkeren de voordeur. Ze klimt dan maar via het balkon op de eerste verdieping het huis binnen. Als ze – springend over de vuilniszakken - de patiënte bereikt heeft, krijgt ze te horen dat ze ‘op kan rotten’....

Citaten:

Pag. 52: ‘Als ze de deur opent, krijgt mevrouw tranen in haar ogen. ‘Kind, ik heb zo vaak aan je gedacht de afgelopen weken, ik word er nu zelfs nog emotioneel van.’ Ik denk dat mevrouw doelt op het gesprek dat we hebben gehad over hoe mensen in het leven staan als ze ziek zijn en hoe ze omgaan met tegenslagen. Maar de echte reden voor haar emotie heeft een andere grondslag. ‘Ik heb jouw advies opgevolgd en ik heb zo goed ontlasting gehad! Wat kan dat een mens opluchten. Eindelijk.’

Pag. 90: ‘De hele periode dat ik meneer Frielink met zijn vrouw heb gezien, waren zij voor mij het voorbeeld van hoe de liefde moet zijn als je samen oud bent. Elkaar de steunkousen aandoen, het brood voor de ander in vieren snijden, een plank aan het bed maken zodat de ander er niet uitvalt en minstens drie keer per dag naar je lief fietsen als de ander niet meer bij jou kan komen.’

Pag. 95: ‘De bijzondere, de kwetsbare, de unieke, de verdrietige en de mooie momenten in het contact van mens tot mens, maken verhalen. Door in je werk te luisteren, te horen, te kijken, te zien en door te ervaren kun je groeien. En ik weet zeker dat elke verpleegkundige [...] die deze zintuigen gebruikt, thuis een symbolische boekenkast vol boeken heeft. Met verhalen, eigen ervaringen, die altijd in herinnering zullen blijven.’